

Tantolundens lekplats

'Tågparken'

JANUARI 2024

Programmet är framtaget av Södermalms stadsdelsförvaltning

Södermalms stadsdelsförvaltning:
Stadsmiljö: Shira Jacobs och Karin Mehli

Samtliga foton och illustrationsmaterial om inte annat anges: Stockholms stad

Stockholms stad i samarbete med:

Nyréns Arkitektkontor

Bakgrund & mål	4
Historia	4
Sammanhang	4
Tidsplan	4
Nuläge & analys	5
Analysplan	5
Medborgardialog	6
Barnenkät och förbättringsförslag	7
Huvudidé	8
Illustrationsplan	9
Komponenter	10

Bakgrund & mål

Tantolundens Tågpark

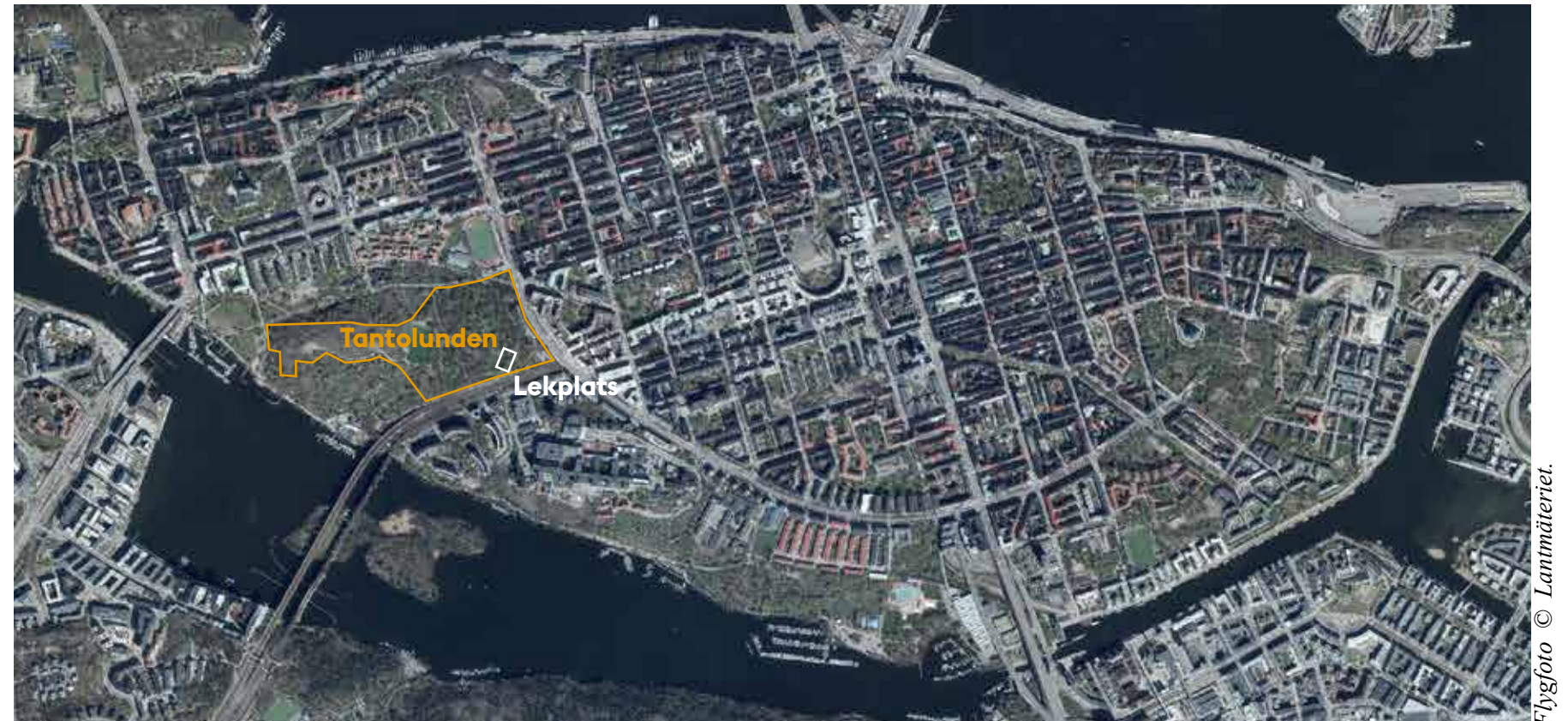
Bergsparken från slutet av 1800-talet skapades för lek och rekreation och har under årens gång byggts upp och byggts om. Under 50-talet tillkom lekplatsen intill järnvägsspåren i Tantolundens sydöstra område. På vardagar fylls den uppskattade lekplatsen av förskolor och skolbarn på väg till och från skolan. Under helger är det en målpunkt för barnfamiljer både inom södermalm och utanför. För omfattande bakgrundsarbete gällande Tantolunden, se *Tantolunden - Program för upprustning* (Stockholms Stad 2023).

Sammanhang

Lekplatsens placering i det sydöstra hörnet av Tantolunden gör den lättillgänglig från Årstabron, Järnvägsbron som löper från Tantogatan och entrén vid Ringvägen. Området ligger nära tunnelbanestationerna Zinkensdamm, Maraiatorget och Skanstull samt pendeltågetationen Södrastation. I närheten finns det flera förskolor och skolor som använder sig av platsen.

Tidsplan

Program för Tantolunden, där tågparken utmärkts som i behov av upprustning, beslutades 2022. Under våren 2023 hölls medborgardialoger varefter detta planprogram togs fram. Projektering sker hösten 2023 och lekplats färdigställs sedan under 2024 alternativt 2025.

Ortofoto av Södermalm med orangemarkerat område för Tantolundens Planprogram och vitt för lekplatsen.

Skala 1:20000 (A3)

Flygfoto © Lantmäteriet.

2022

2023 / 2024

2025 / 2026

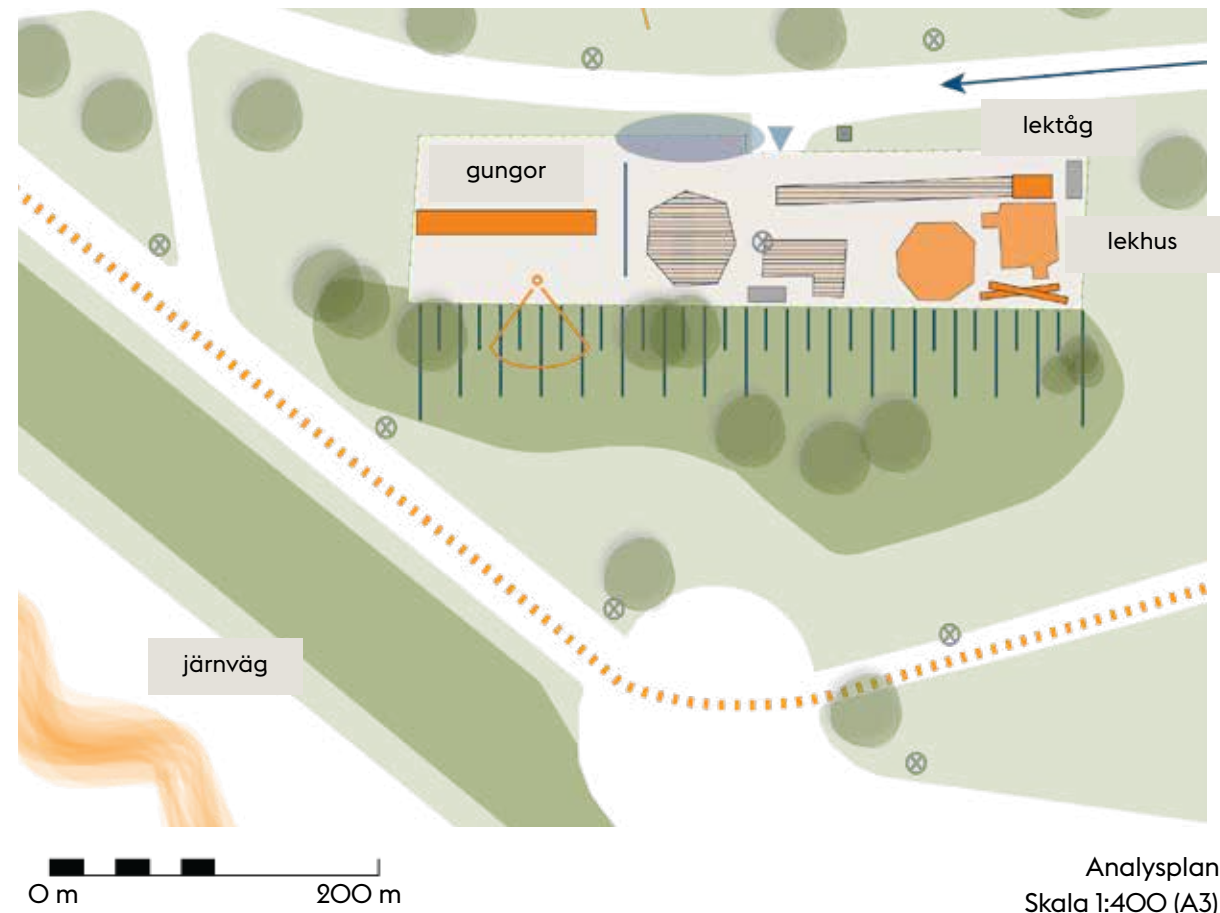
Nuläge & analys

Nuläge

Lekplatsen är den enda inramade lekytan inom Tantolunden varav den har ett högt antal besökare. Ovanför det avgränsande staketet finns en kulle som används för fri naturlek och agerar pulkabacke under vintertid. Nedanför lekplatsens staket finns ett buskage som ansluter till en oanvänd gräsyta innan den högtrafikerade transportleden för cykel tar vid. På andra sidan cykelleden, intill järnvägsspåret, finns kaféet Ekermanska gården.

Analys

Lekplatsen har ett högt besökarantal för sin begränsade storlek och utrustningen slits snabbt. Viss lekutrustning som fanns på plats år 2012, saknas idag helt eller har bristfälliga element. Tillgänglighetsanpassade ytor med ramp finns till lekhuset, men saknas i andra delar av området. Gungställningen är en uppskattad del i lekplatsen men dess placering tar upp mycket plats och begränsar rörelsemönstret inom ytan och skapar en barriär. Ljuset från den centrerade armaturstolpen når inte hela lekområdet och ytan upplevs mörk under kvällstid. Lekplatsens sittytor är få och begränsade till två vädersträck.

Teckenförklaring

⊗ Armatur	■ Inramad lek
● Ansamling barnvagnar	🔊 Ljud från järnväg
— Barriär	■ Papperskorg
● Buskage	📏 Siktlinje
▨ Bristfällig lekutrustning	■ Sittyta i skugga
🚲 Cykelbana	📏 Slänt
▼ Entré	● Träd
➡ Gångstråk	
	Lekutrustning
	Välanvänd Oanvänd

Samtliga bilder tagna under 2023.

Bild från 2012 visar klätterställning och sandlåda i båtutformning som då fanns på området.

Lekplatsen får många besökare från intilliggande förskolor och vagnar samlas utanför parkstaketet.

Området med gungställning är en av de mest välanvända ytorna i lekplatsen.

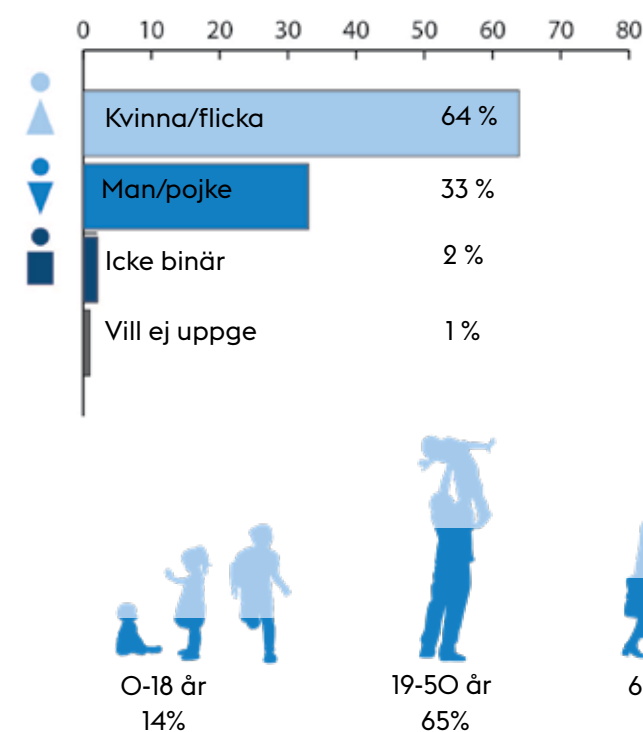

Tantolundens gräsmatta breder ut sig över det börjande landskapet ovanför Tågparken.

Medborgarenkät Tågparken

Den första medborgardialogen bestod av en digital enkät samt en träff på plats på området och genomfördes under april månad 2023. Totalt blev det 97 svar på enkäten. Statistik, svar och synpunkter har sammanställts för att påvisa besökarnas upplevelse av den nuvarande lekplatsen kallad Tågparken.

Vem är du?

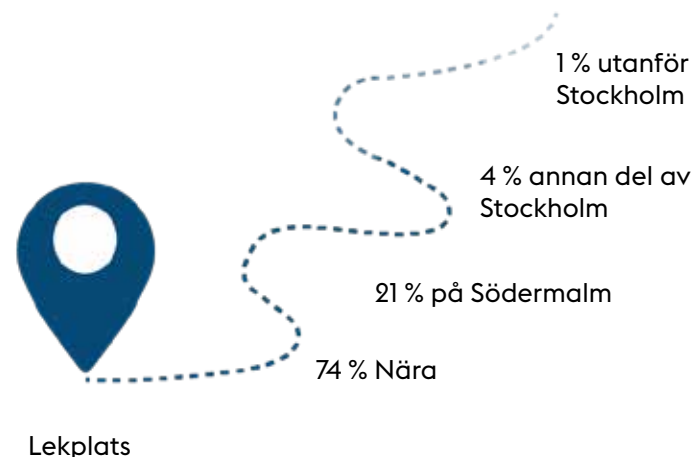

60% av besökarna är barnens vårdnadshavare medan 18% är mor/far-föräldrar till barnen. 10 % har en annan koppling till platsen och resterande är barn.

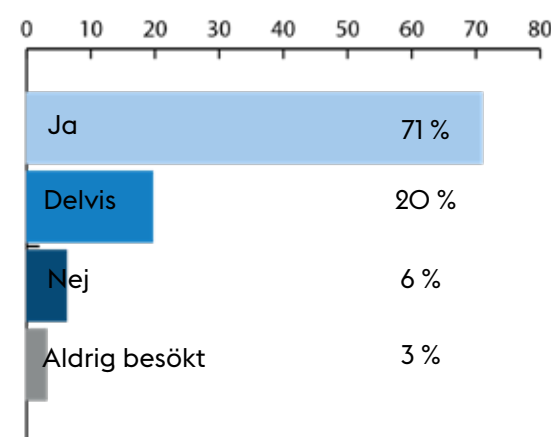
Vad uppskattar du med platsen?

Vart bor du?

Känner du dig trygg på platsen?

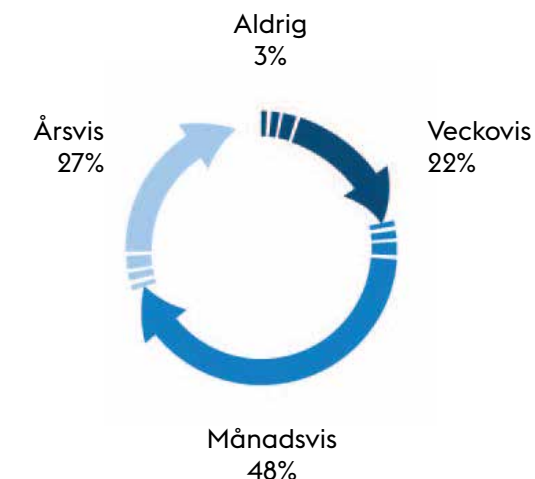

Vad får dig att känna dig otrygg på platsen?

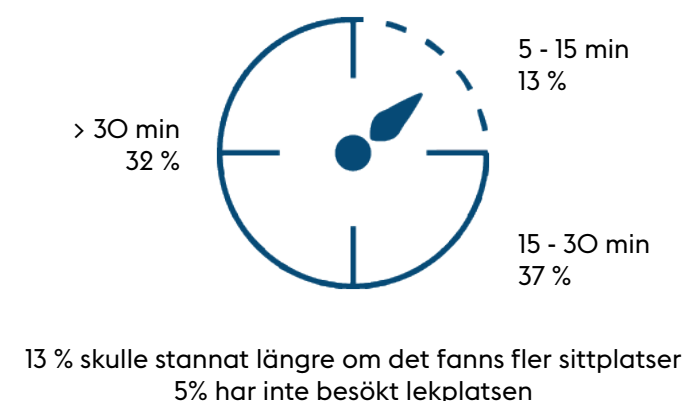
Den andel som känner sig otrygga på lekplatsen säger att det framförallt beror på mörka utrymmen, okopplade hundar och skräp som hittas utanför papperskorgar.

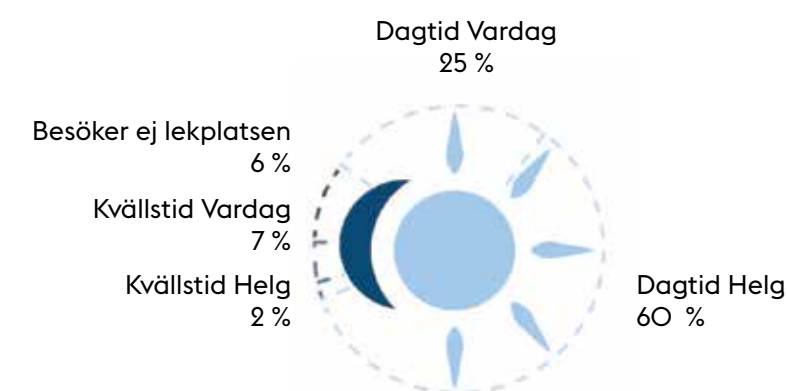
Hur ofta besöker du tågparken?

Hur länge brukar du stanna?

När besöker du platsen?

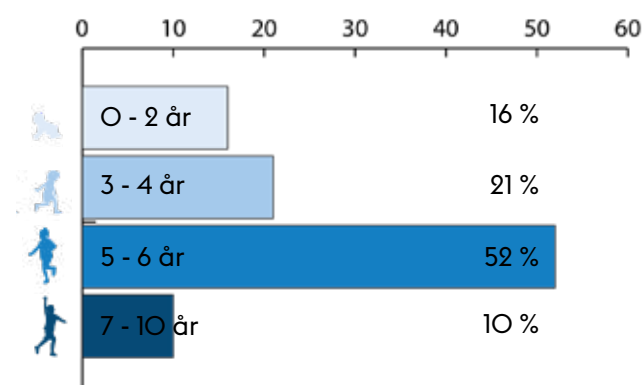

Barnenkät och förbättringsförslag

Barnens åsikter

Under maj 2023 genomfördes två barndialoger med två olika förskolor; en workshop på plats och ett besök på Tantolundens förskola i området. Här tillfrågades 48 stycken barn i olika åldrar om hur de leker utomhus och deltog i sinnesjakt där leken observerades. Barnen fick även fästa klistermärken på sina favoritleksaker som visualiserades på bildenkäten. Av de 13 visualiserade lekaktiviteterna redovisas de 8 mest uppskattade i sammanställningen. Södermalms stadsdelsförvaltning tackar alla barn och pedagoger som deltog under processen.

Hur gammal är du?

De olika lekarna:

Favorit lek inom respektive åldersgrupp

Visualiseringen visar hur leken skiljer sig mellan barn i olika åldrar. Motorik och rörlighet står i fokus hos de yngre, medan de äldre går på mer avancerade lektyper och har börjat prioritera andras sällskap.

0 - 2 år

De yngsta barnen gillar att testa sin balans och utforska sin känsel vatten och sand lek.

3 - 4 år

Inom denna åldersgrupp har rutschkanor kommit in i leken som en höjdpunkt.

5 - 6 år

Att klättra, gunga och utforska smaklökarna är något de äldre barnen.

7 - 10 år

De äldsta barnen på plats kommer framförallt för att klättra och att umgås.

Förslag på förbättring i lekplatsen

Under de genomförda medborgarenkäterna framkom förslag och förbättringsmöjligheter för lekplatsens nya utformning. Nedan är en sammanställning av de vanligaste förbättringarna som efterfrågades för ytans restaurering.

Större

Lek för större barn

Klätterställning

Rutschkana

Förbättrad sandlåda

Tillgänglighets anpassad

Mer belysning

Fler sittytor

Vision Tågparken

Stockholms befolkning växer och användningen av stadens offentliga rum ökar, varva upprustning av området krävs för att kunna tillgodose de ökade behoven. För att stärka lekplatsens kvalitet är en omgestaltning med fokus på storlek, lekutrustning och tillgänglighetsanpassning av ytterst vikt. Omformningen görs med visad respekt för den kulturhistoriska bergsparksytan som lekplatsen ligger i och materialval samspelar med den befintliga omgivningen. Lekplatsens utformning hämtar inspiration från den intilliggande järnvägsrälsen med en lekfull applikation av sinnesupplevelser.

Ytterligare förbättringar görs i ljussättning, planteringsytor med årsskiftet, lekbuskage för naturlek och sittor i flera vädersträck. I samband med omgestaltningen genomförs även planteringsyta med dagvattenhantering för att minska ytvavrinning och plantering av nya träd för att stärka de ekologiska sambanden, koldioxidupptag och den estetiska tillvaron.

Tre utvecklingsområden

Lekplatsens nya utformning har tre områden för utveckling med underkategorier för de planerade förbättringarna av lekplatsen. Utvecklingsområdena handlar om funktionalitet, omgivning och lek som samverkar för att uppnå en kvalitativ gestaltning.

Funktion

Funktionen fokuserar främst på lekplatsens fasta element och att skapa en inkluderande lekyta. Detta berör både storlek så att fler får plats, ljussättning så att fler känner sig trygga, fler sittor för avkoppling och tillgänglighetsanpassningar så att alla kan ta del av ytan.

-Storlek -Ljus -Sittor -Tillgänglighet

Omgivning

Omgivningens gestaltningen handlar om att värna om det befintliga och samtidigt göra framtidsanpassningar för det förändrade klimatet. Lekplatsen förstärker det kulturhistoriska medan dagvattenytan och den nyplanterade vegetationen strävar efter att minska klimatförändringarna.

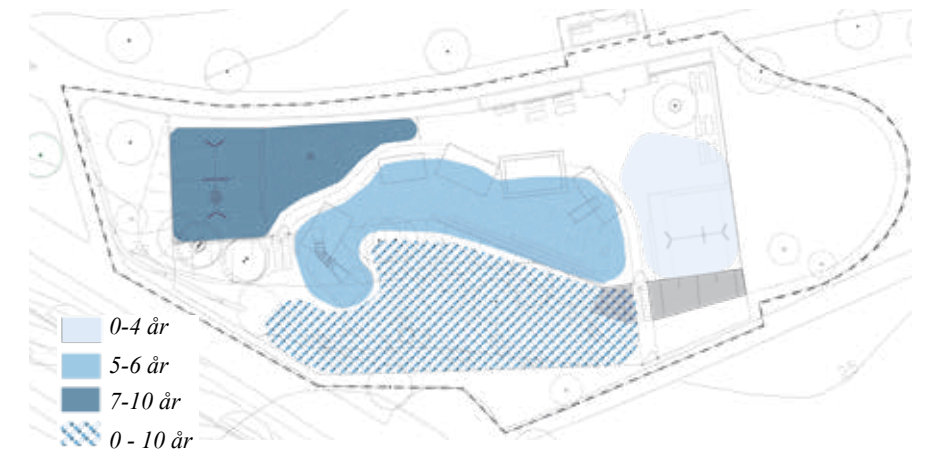
-Kultur -Dagvatten -Koldioxidupptag -Ekologiska samband

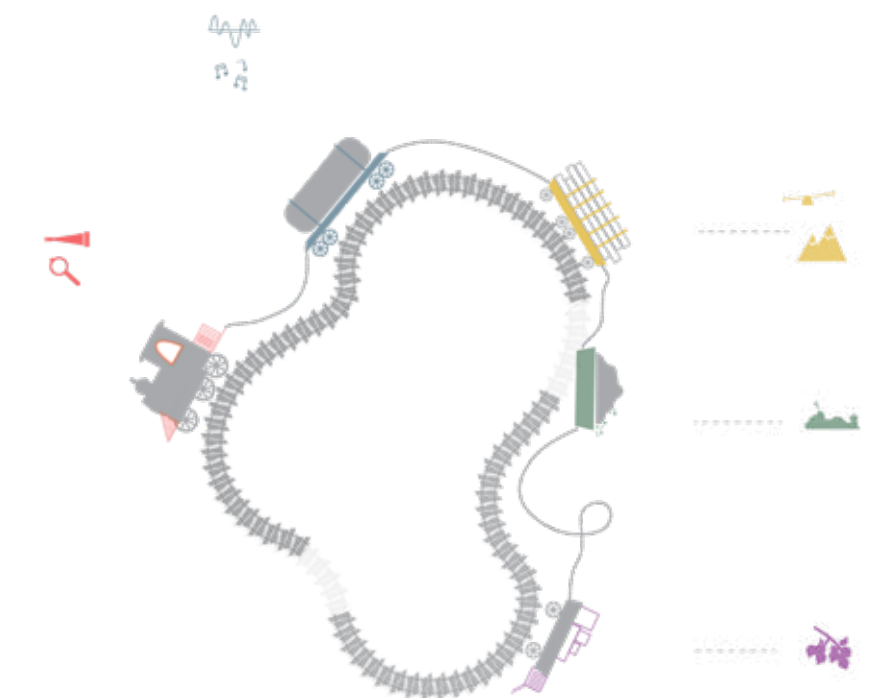
Lek

Utvecklingspotentialen för leken är stor och nytänk sker i utrustning, utformning och placering. Varierad lekutrustning finns både i och utanför det tåget som är lekplatsens huvudelement. Utformningen varierar i styrd och ostyrd lek samt materialval. Placeringen av utrustningen är omsorgsfullt utvald för att undvika barriärer inom ytan och skapa en så trivsamt plats som möjligt.

-Utrustning -Utformning -Placering

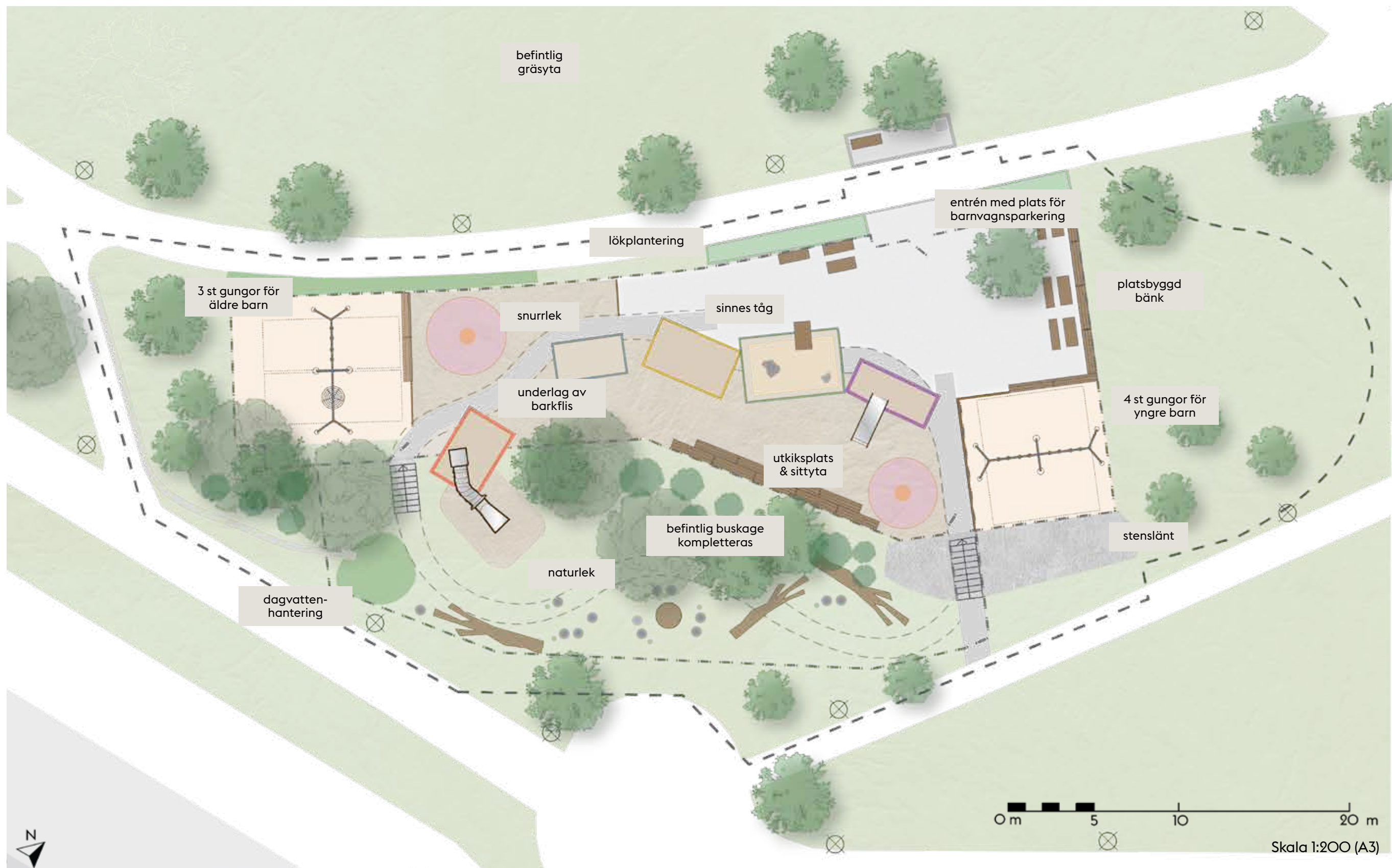

Kartan visar Tågparkens nya utformning och lekutrustning för barn i olika åldrar.

Konceptualisering av Tågparkens huvudelement där de olika vagnarna innehåller en sinnesupplevelserik lek.

Illustrationsplan

Komponenter

Upptåget

Upptåget är det nya fartfyllda godståget som snirklar sig fram genom Tantolundens lekplats. Den busiga lokomotivet har kört snabbt i kurvorna och några av vagnarna har hamnat fel, sparat ur eller tippat och skapar en spännande lekmiljö. Tågets vagnar är baserade på sinnesupplevelser som syn, hörsel, känsel och smak men kompletteras även med efterfrågade lekaktiviteter från medborgardialogerna.

Utformning

Tågets design är neutralt utformat i färgat trä för att matcha den historiska omgivningen det placeras i. Vagnarnas enhetliga bas kompletteras med detaljer i en färgstark och sammanhållande färgskala för respektive vagn som kan nytas samman med de olika sinnesupplevelserna.

Det synliga loket

Det lekfyllda loket tar dig ut på Upptågets runtresa i lekplatsen. Loket speglar synens sinne i parken varav det byggts högt för utsiktsmöjligheter över den riktiga järnvägen nedanför. Synen förstärks med vikelbara kikare inne i vagnen och med fasta och tillgänglighetsanpassade förstoringsglas utanför vagnen. På lokets långsida mot storbarnsleken finns utrymme för tavlor med optiska illusioner eller förvrängningsspeglar. Lokets placering mot den naturliga slänten öppnar uppmöjligheten för en fartfylld rutschana ner mot lekbuskaget som integrerats i lekplatsens nya utformning.

- utsiktstorn
- optisk illusion
- kikare
- förstoringsglas

Den ljudliga cisternen

Efter loket dras en cylinderformad cistern som barnen kan krypa igenom. Vagnen fokuserar på hörsel där både att lyssna, tala och spela utforskas. Genom tuberna som löper igenom och under cistern kan ljud färdas fram och tillbaka mellan lekkamrater. Musik kan skapas genom xylofonen som sitter placerad utanpå cistern eller genom att snurra vagnens hjul.

- prata/lyssna
- klangspel - xylofon
- musik på marken
- snurrande vagnhjul som låter

Komponenter

Det rörliga timmret

Upptågets tredje lekhytt är timmervagnen som fokuserar på rörelse. Här kan barnen klättra på stockarna som ligger staplade på varandra i timmervagnen. De stockar som ligger separerade utanför vagnen fungerar som balansbrädor.

- balans
- klätterlek
- rollek

Den känsliga sanden

Vagnen som fraktat Upptågets sand har sparat ut helt och vält på sidan. Här sprider sig sanden ut bland några stenar som fungerar som lekelement och bakkbord innuti sandlådan. På sandlådans utsida finns bänkar och tillgänglighets anpassade bakkbord i olika höjder.

- sandlåda med olika upplevelser
- rörliga delar att känna på
- lekskulptur av olika material

Det smakfyllda godset

Längst bak i tåget åker livsmedelstransporten. Lådor med skulpturer av mat kan undersökas, men det är något som har hänt med maten. Ett lila äpple, blå pasta och rosa utspillda bananer ligger utpridda och bjuder in till fantasifylld lek. Ett kikhål in i en varulåda avslöjar hur möss sitter samlade runt ett bord och avnjuter en festmåltid.

- lekskulptur av frukt/bär som finns i Tantolunden
- lådor med mat
- möss som fikar i en låda?

Komponenter

Naturlek

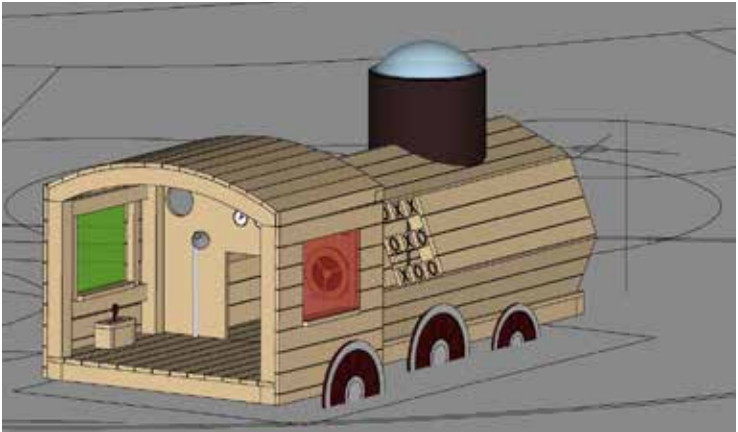
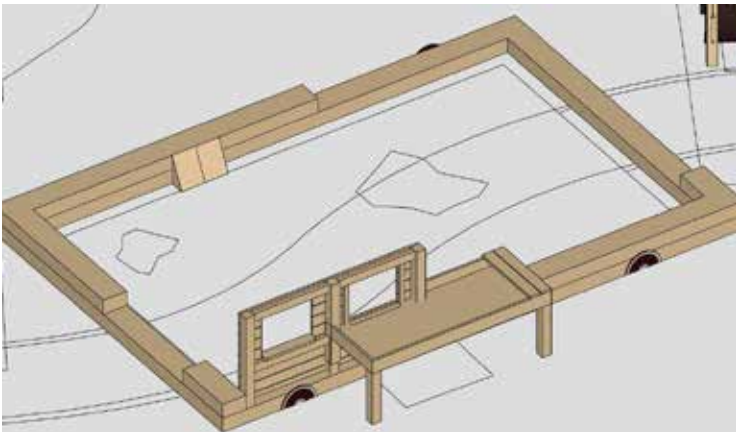
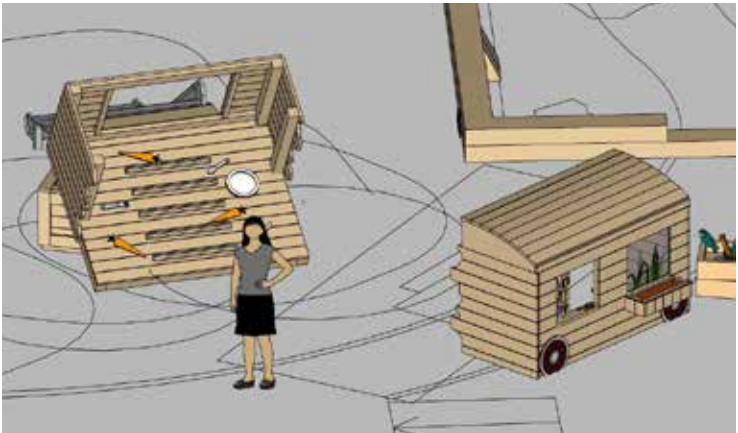
Materialet inom naturleksytan nedanför slänten ska ha ett naturligt utseende och i möjligaste mån återbruk. Stockar och stubbar på lekytan är sparade från tidigare röjningsarbete på området, men har getts en försökning genom att ta bort vassa kanter. Slitstarkt salixbuskage planteras inom ytan och agerar dels lekbuskage, dels som en del i dagvattenhanteringen.

Glacisen vid västra slänten hämtar inspiration från järnvägen intill och liknas vid den som finns vid Karlbergsslott.

Förslag

Tågparken

Södermalm Stadsdelsförvaltning